

REMISS
2017-03-13
HDa dnr: HDa 1.5-2017/121

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1)

Betänkandet *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1)* fokuserar på hur de svenska landsbygdsområdena kan utvecklas, förstärkas och skapa ytterligare tillväxt. I betänkandet delges ett flertal förslag till hur en sådan utveckling kan ske.

Högskolan Dalarnas övergripande bedömning

Högskolan Dalarna instämmer i betydelsen av att förutsättningar och utvecklingsmöjligheter av den svenska landsbygden diskuteras och analyseras. I betänkandet lämnas ett antal förslag på hur den svenska landsbygden kan stärkas och vidareutvecklas. Högskolan Dalarna är dock starkt kritisk till utformningen av de förslag i betänkandet som relaterar till universitets- och högskolesektorns uppdrag och i vissa fall även finansieringsmöjligheter. Förslagen saknar i vissa fall tillgängliga underlag och vidare analys och riskerar att begränsa sektorns autonomi och möjlighet till utveckling av högkvalitativ utbildning och forskning i enlighet med universitets och högskolors grunduppdrag (reglerat av Högskoleförordningen) till förmån för ökad detaljstyrning och ytterligare reglerad resursfördelning.

Högskolan Dalarnas synpunkter

Förslag: Universitet och högskolor ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet. Regeringen ser över indikatorerna inom resurstilldelningssystemet i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna.

Högskolan Dalarna avvisar förslaget. Det är anmärkningsvärt att betänkandet väljer att definiera tillgänglighet utifrån framför allt fysiska aspekter, såsom geografisk närhet och lärosätenas lokalisering. En regions utmaningar vad gäller kompetensförsörjning löses inte per automatik av ett lärosätes lokalisering, vilket dock förefaller vara betänkandets utgångspunkt.

Det är vidare anmärkningsvärt att betänkandet inte alls beaktar den snabba digitaliserade utveckling som flera lärosäten genomgått under de senaste åren. De akademiska lärandemiljöerna utvecklas ständigt, och i takt med ökad digitalisering har flertalet lärosäten utvecklat välfungerande pedagogiska verktyg som till stora delar tillgängliggjort högre utbildning till en bredare målgrupp.

Högskolan Dalarna ställer sig vidare kritisk till påståendet om lärosätenas oförmåga att utveckla sitt utbildningsutbud för att svara mot de behov av kvalificerad arbetskraft som finns i närområdet. I betänkandet föreslås att nya indikatorer tas fram gällande resursfördelning till

lärosätena, så att delar av resurserna styrs utifrån huruvida lärosätenas utbildningar bedöms svara mot de lokala behov som finns. Högskolan Dalarna menar att förslaget helt bortser från lärosätenas autonomi och egen förmåga att skapa och bedriva kvalitativ högre utbildning och forskning i enlighet med grunduppdraget såsom det regleras i Högskoleförordningen. Förslaget om indikatorer analyseras inte vidare i betänkandet och det framgår inte heller hur indikatorerna ska utformas, vilka parametrar som anses vara avgörande samt vilken aktör som kommer att delges tolkningsföreträde när det gäller analysen av de lokala behoven (SOU 2017:1:120 ff).

Högskolan Dalarna är också kritisk till att betänkandet i så liten utsträckning beaktar den faktor som kan få störst inverkan på ett lärosätes möjligheter till ökad tillgänglighet och breddat utbildningsutbud, nämligen tillgången till finansiella resurser. Takbeloppen har under flertalet år legat på en i princip oförändrad nivå, samtidigt som nya uppdrag tillkommit för lärosätena att hantera inom ramen för tillgänglig budgetram. För att kunna tillse breddad rekrytering, ökad tillgänglighet samt utvidgat utbildningsutbud som i ännu högre grad svarar mot kompetensförsörjningsbehoven, bör snarare takbeloppsnivåerna ses över och lärosätena tilldelas rimliga resurser för att svara upp mot de behov som finns och de krav som ställs från huvudmannen.

Förslag: Regeringen säkerställer att det finns utbildningscentra för högre utbildning i kommuner i FA-regioner utan högskola/universitet och med få lärcentra samt i kommuner som berörs av kommitténs näringslivspaket till kommuner med extra stora utmaningar. Ett årligt statsbidrag införs för att landsbygderna ska kunna etablera och utveckla utbildningscentra för högre utbildning.

Betänkandet framhåller att en av lösningarna för att tillgodose kompetensförsörjningen i landsbygderna till stora delar utgörs av decentraliserad högre utbildning, bland annat genom så kallade utbildningscentra. I förslaget föreslås vidare att statsbidrag delges kommunerna för att bekosta etablering och utveckling av dessa verksamheter.

Högskolan Dalarna har inget att invända mot att långsiktig och hållbar utveckling för utbildningscentra skapas, men ställer sig kritisk till förslaget överlag. Det är anmärkningsvärt att lärosätena inte föreslås tilldelas ytterligare medel för utvecklingen av utbildningscentra, utan förväntas genomföra arbetet inom ramen för befintlig budget. Lärosätenas ekonomiska ramar är begränsade och om avsikten är att borga för att kvalitativ högre utbildning delges inom ramen för de föreslagna utbildningscentra, bör ytterligare medel tilldelas. Risker är annars överhängande att de insatser som görs, tvingas ske på bekostnad av andra utbildnings- och forskningsinsatser, vilket implicit motverkar det utbildningspolitiska målet avseende högre utbildnings tillgänglighet och möjligheter till att anpassas utifrån olika kontexters behov.

Betänkandet föreslår även lärosätenas samverkan med kommunerna bör formaliseras och kravställas, i syfte att kommunerna ska delges större möjligheter att erbjuda högre utbildning i överenskommelse med lärosätena (SOU2017:1:123). Utgångspunkten för förslaget är påståendet att lärosätena i allt för stor utsträckning kan välja att inte samverka med det omgivande samhället och enkom välja att fokusera på den egna verksamheten och dess strategier. Högskolan Dalarna är starkt kritisk mot förslaget om kravställande och vill poängtera att ett lärosätes verksamhet inte skapas i ett isolat, utan formas utifrån ett antal parametrar, såsom omvärldens behov, tillgängliga resurser, studenternas val samt krav från huvudmannen. Samverkan med det omgivande samhället är, vilket har poängterats tidigare i

detta remissvar, en central uppgift för lärosätena och att som i betänkandet, påstå att lärosätena undviker samverkan för att enkom främja egna syften är anmärkningsvärt. Förslag som istället bistår till att skapa goda förutsättningar för samverkan utifrån samtliga parter uppdrag, behov och omständigheter vore att föredra.

Högskolan Dalarnas remissvar har handlagts av Sigrid Saveljeff (samverkanschef).

HÖGSKOLAN DALARNA

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marita Hilliges', written in a cursive style.

Marita Hilliges
Rektor